

Private ikke kunne staa sig i Konkurrencen med Staten som Industridrivende, deraf slutte, at Statsdrift overhovedet er bedre end Privatdrift. Sagen er, at det er slet ikke nogen Konkurrence, naar Staten opræder, som den gjør. Hvis f. Ex. Usherød Fabrik yderligere udbiudes, og man vilde gaa videre endnu og lade den, som det ærede Medlem for Ribe Amts 3die Valgkreds (Buss) dengang gjorde sig til Talsmand for, efterhaandenslevere Klæde til billig Pris til Alle og Enhver, er der ikke mere Spørgsmaal om Konkurrence, men om at realisere de Ideer, som det ærede Medlem gjorde sig til Talsmand for. Smidlertid er der en Betragtning, jeg vil gjøre gjældende overfor det ærede Medlem. Jeg tror, hans Glæde er og maa være væsentlig af theoretisk Art. Thi vel er der meget, som i de senere Aar er foregaaet her og andre Steder, som er gaaet i den Retning, han kunde ønske; men det er et Spørgsmaal, hvem der virkelig faar den praktiske Fordel deraf. Naar hele denne Bestræbelse for at lade Staten gribe ind, Beskyttelse, eller hvad man vil kalde det, drives videre Aar for Aar, er jeg tilbøjelig til at tro, at det er ikke den Del af Samfundet, han særlig interesserer sig for, der kommer til at høste Fordelen deraf. Det er til syvende og sidst de Stærkere, Kapitalen. Det skulde han betænke. Og han vil ogsaa se, naar han overveier de større Forslag, som ere fremkomne og have Udsigt til at blive gennemførte, at de i høi Grad minde om, at det ingenlunde er Smaaamandens Interesser, man der vil fremhjælpe. Hvad siger det ærede Medlem f. Ex. om Margarinebogen? Og ikke alene om Margarinebogens Bestemmelser, men om alle de Bestræbelser, der fra Jordkapitalens Side gjøres for at sætte en absolut Bom mod den Slags Fremskridt, som jeg tillader mig at kalde Margarinen, den Slags Opfindelser, som netop ere til Fordel for Arbejderne? Naar der er Spørgsmaal om Protektionisme eller Beskyttelse af hele det industrielle Liv, forekommer det mig, at det ærede Medlem maa være bange for at lade Staten gribe altfor stærkt ind. Thi hvad er Følgen? Følgen er, at Kapitalen i første Række lader sig beskytte og kommer frem med sine Krav, og vi have heller ikke noget Sted i Udlandet set, at den stærke Centralisering af alle Kræfter og den Tilbøjelighed til at lade Staten gribe ind, som f. Ex. kjendes i Preussen, har ført til Andet, end at det er den store Kapital gennem Industrien og Jordbruget, der bliver beskyttet. Naar den frie Konkurrence netop opstiller dette Princip: Lad Kræfterne vore sig og konkurrere indbyrdes, idet vi paastaa, at Ud-

byttet derved bliver i Vængden baade større og i Vængden retfærdigere fordelt end under den vilkaarlige Beskyttelse, saa hæbder den jo f. Ex., at man lige overfor Brødet, Kornexporten, ikke skal betragte det som en Ulykke, at man fra fremmede Verdensdele kan indføre dette Næringsmiddel, som den arbejdende Klasse først og fremmest trænger til. Men efter det ærede Medlems Ønsker, naar Staten skal til at gribe til, synes det jo at være et af de Spørgsmaal, der først kommer til at ligge for, om man ikke netop skal fordryde Brødet gennem sin Beskyttelse (B. Holm: Det har jeg aldrig anbefalet). Om det ærede Medlem anbefaler det eller ikke, er for saa vidt ligegyldigt. Naar det ærede Medlem siger, at Arbejderne bestandig ere blevne tryktede mere og mere under den frie Konkurrence, og Kapitalen har vundet, bestrides det aldeles bestemt af Kjendsgjernerne. Det samlede Udbytte er blevet større — det vil han ikke negte — og samtidig er Kapitalrenten det ene Decennium efter det andet gaaet ned, og Arbejdslønnen er i Virkeligheden — det maa han ikke benegte — i Sammenligning med tidligere Aarhundreder gaaet betydeligt op. At der kan være Ønsker i mange andre Retninger, og at man fra rent utopiske Standpunkter kan sige, at det er fuldstændig uretfærdigt, saaledes som Jordens Goder fordeles, er noget Andet, men historisk og økonomisk set kan det ikke benegtes, at Udbyttet under den frie Konkurrence er blevet mange, mange Gange fordoblet, og at Fordelingen netop gaar i Retningen af, at Arbejderne faae større Part i Udbyttet og Kapitalen mindre.

Jeg vil tillade mig blot at slutte med nogle Bemærkninger om, at det forekommer mig lidt farligt, naar man vil arrangere et Kapløb mellem de forskjellige Ministerier, enten det nu er de civile Ministerier indbyrdes, eller de militære overfor de civile. Det er slet ikke Opgaven, forekommer det mig, for Statsmagten at forøge det ene Ministeriums Budget i Forhold til det andet. Det, der maa være Spørgsmaalet, er, om de Udgifter, der foreslaas, ere nødvendige og rigtige i og for sig, alt det Andet er komplet ligegyldigt, (Bluhme: Hør). Det ærede Medlem siger Hør! men han var jo netop en af dem, der opstillede disse vilblydende Sætninger, idet han anseede over, at Husmændene kun fik, saavidt jeg hørte, 36,000 Kr. til deres specielle Formaal, som om Husmændene ikke toge Del i Alt, hvad der gives ud til Jernbaner, Skolevæsen, Veivæsen og lignende Ting. Men saa er det komplet ligegyldigt, om den enkelte Stand eller Klasse er nævnt med visse Beløb eller ei. Det er